

**INFORMACIJA O ZAHTJEVU ENERGEAN MONTENEGRO LIMITED, KIPAR, ZA
PRODUŽNJE PRVOG PERIODA ISTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O KONCESIJI ZA
PROIZVODNJU UGLJOVODONIKA U PODMORJU CRNE GORE
ZA BLOKOVE 4219-26 I 4218-30**

Obavezni radni program

Država Crna Gora i Energean Montenegro Limited, Kipar, su 15. marta 2017. godine zaključili Ugovor o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika u podmorju Crne Gore za blokove 4219-26 i 4218-30 (u daljem tekstu: Ugovor o koncesiji).

U skladu sa čl. 7.1, 7.4 i 7.6 Ugovora o koncesiji, propisano je da Faza istraživanja traje sedam (7) godina, sa dva Perioda istraživanja od tri (3) i četiri (4) godine.

Koncesionar Energean je, u skladu sa članom 9.2. Ugovora o koncesiji, u toku prvog Perioda istraživanja dužan da realizuje sledeći Obavezni radni program:

- a) prikupi 3D seizmičke podtke za najmanje 338 km²;
- b) izradi puni komplet geofizičkih geoloških studija, koji se sastoji od gravimetrijske/magnetne studije zajedno sa strukturnim tumačenjem, studijom strukture, sedimentološkom studijom, studijom brzine i dubinske konverzije, geohemijskom studijom, studijom naftnog sistema - 3D modeliranjem bazena, AVO studijom, studijom pornog pritiska radi postizanja efikasnosti gornjeg izolatornog sloja.

Produženje prvog Perioda istraživanja

Postupajući po zahtjevu koncesionara Vlada Crne Gore je, u skladu sa Zakonom o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika („Službeni list Crne Gore”, br. 41/10, 40/11, 62/13) i Ugovorom o koncesiji, na sjednici održanoj 19.12.2019. godine, odobrila produženje prvog Perioda istraživanja i Faze istraživanja iz Ugovora o koncesiji, za period od godinu dana. Time je prvi Period istraživanja od tri (3) godine, koji je prvobitno trajao do 15. marta 2020. godine, produžen do 15. marta 2021. godine.

Zahtjev za dodatno produženje prvog Perioda istraživanja

Koncesionar Energean je 3. jula 2020. godine dostavio zahtjev za dodatno produženje Faze istraživanja, odnosno prvog Perioda istraživanja, za period od godinu dana, do 15. marta 2022.godine.

U predmetnom zahtjevu se navodi da se od početka februara 2020. godine novi virus COVID-19 proširio cijelim svijetom, usljed čega je Svjetska zdravstvena organizacija 11. marta 2020. godine zvanično proglasila pandemiju. To je dovelo do uvođenja mjera izolacije i privremene zabrane kretanja osoba po cijelom svijetu, što je rezultiralo uticajem mjera izolacije na operacije i nemogućnošću koncesionara da pravovremeno realizuje aktivnosti Obaveznog radnog programa.

Dalje se navodi da efekti pandemije virusa COVID-19 ozbiljno ugrožavaju mogućnosti Energeana da valjano izradi puni komplet geofizičkih i geoloških studija koje su dio Obaveznog radnog programa za prvi Period istraživanja shodno članu 9 (2) b) Ugovora o koncesiji i koje prema trenutnom stanju stvari treba završiti do kraja prvog Perioda istraživanja, do 15. marta 2021. godine.

Naime, shodno navodima koncesionara sastavni geofizičkih i geoloških studija iz člana 9(2) b) Ugovora o koncesiji, čija izrada je u toku, je i relevantna ekonomska analiza koja treba da služi kao osnov za ulazak u sljedeću fazu -drugi Period istraživanja ili odustajanje od projekta. Koncesionar ne može adekvatno da izradi ekonomsku analizu, budući da su se ekonomske okolnosti promijenile toliko brzo i neočekivano i da pokazuju malo znaka poboljšanja u doglednoj budućnosti. U prilog navedenom koncesionar ističe da je trenutna prosječna cijena sirove nafte tipa WTI 38 dolara, u odnosu na prosječno 57 dolara u 2019. godini.

Isto tako, koncesionar ističe da širenje i uticaj koronavirusa i dalje traje, što će rezultirati daljim uticajem virusa na realizaciju aktivnosti iz Obaveznog radnog programa.

Na kraju koncesionar navodi da pandemija virusa COVID-19 i trenutna situacija u globalnoj industriji nafte i gasa sasvim jasno predstavljaju događaje koji nijesu bili predvidljivi u vrijeme potpisivanja Ugovora o koncesiji i koji su "van razumne i predvidljive kontrole koncesionara", prema formulaciji člana 7.7 Ugovora o koncesiji, a koji događaji imaju direktan uticaj na realizaciju Obaveznog radnog programa, te kao posledicu navedenog podnosi zahtjev za dodatno produženje Prvog perioda istraživanja za godinu dana, do 15. marta 2022. godine.

Zakonski i ugovorni osnov za produženje Perioda istraživanja i Faze istraživanja

Član 2.2 Ugovora o koncesiji definiše "**Fazu istraživanja**" kao inicijalnu fazu kako je predviđeno Ugovorom o koncesiji u okviru koje će biti realizovan Obavezni radni program u skladu sa Ugovorom o koncesiji i mjerodavnim crnogorskim pravom, dok je "**Period istraživanja**" definisan kao svaki relevantni period predviđen Ugovorom o koncesiji koji čini pod-dio Faze istraživanja predviđene Ugovorom o koncesiji u skladu sa mjerodavnim crnogorskim pravom.

Članom 27 Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika ("Službeni list Crne Gore", br. 41/10, 40/11, 62/13) je propisano da Faza istraživanja sa fazom verifikacije rezervi može da traje najduže šest godina za blok na kopnu, odnosno sedam godina za blok u podmorju. Dalje, članom 29 Zakona je propisano da na osnovu obrazloženog zahtjeva koncesionara, Vlada Crne Gore može produžiti rok utvrđen ugovorom o koncesiji za proizvodnju za fazu istraživanja do dvije godine, pod uslovom da:

- 1) je koncesionaru potrebno dodatno vrijeme za dopunska istraživanja koja su neophodna da bi se otkriće proglasilo komercijalnim i da je izvršio sve obaveze iz radnog programa;
- 2) **koncesionar nije izvršio obaveze iz radnog programa zbog tehničkih problema nastalih tokom faze istraživanja, koji se nijesu mogli predvidjeti, izbjeći ili otkloniti.**

Zahtjev za produženje, zajedno sa programom dopunskih istraživanja, podnosi se Ministarstvu ekonomije, **najmanje šest mjeseci prije isteka roka utvrđenog ugovorom o koncesiji za proizvodnju.**

Članom 7.7 Ugovora o koncesiji je propisano da produženje Perioda istraživanja koji je predviđen ili Faze istraživanja koja je dodijeljena će, u zavisnosti od mjerodavnog prava za Upstream aktivnosti, biti odobreno ako je došlo do odlaganja u realizaciji Obaveznog radnog programa ili odobrenog programa za Fazu verifikacije rezervi **zbog razloga van razumne i predvidljive kontrole koncesionara.**

Koncesionar je dužan da u tim slučajevima obavijesti Ministarstvo, i kada je potrebno da koncesionar završi Obavezni radni program ili odobreni program za Fazu verifikacije rezervi,

podnese adekvatno obrazloženi zahtjev za takvo produženje koje može biti neophodno za realizaciju tog programa. Vlada će bez nepotrebnog odlaganja razmotriti i odgovoriti na taj zahtjev i ako se ne odobri, dati razloge za odbijanje odobrenja produženja.

Član 27 i 29 Zakona i član 7.7 Ugovora o koncesiji se trebaju zajedno tumačiti, tj. član 7.7 Ugovora o koncesiji predstavlja detaljniju razradu člana 29 Zakona.

Shodno iznešenom, zaključuje se sledeće:

- a) U skladu sa članom 7.4 Ugovora o koncesiji prvi Period istraživanja iz Ugovora o koncesiji od tri (3 godine) je trajao do 15. marta 2020. godine, pri čemu je isti u skladu sa članom 29 Zakona i 7.7 Ugovora o koncesiji produžen za period od godinu dana, do 15. marta 2021. godine. Primjenom člana 29 Zakona i člana 7.7 Ugovora o koncesiji, prvi Period istraživanja može se produžiti za još godinu dana, do 15. marta 2022. godine, nakon čega se više relevantni Periodi istraživanja i Faza istraživanja ne mogu produživati, jer će na ovaj način biti iskorišćena maksimalna zakonska mogućnost produženja od dvije godine;
- b) produženjem prvog Perioda istraživanja iz Ugovora o koncesiji ne može se vršiti skraćivanje trajanja drugog Perioda istraživanja Faze istraživanja iz čl. 7.6 i 9.4 Ugovora o koncesiji (četiri godine), jer to nije predviđeno niti jednom odredbom Ugovora o koncesiji;
- c) ukoliko se prvi Period istraživanja iz Ugovora o koncesiji produži za još godinu dana (4+1 godina), to će predstavljati i novo produženje trajanja Faze istraživanja iz Ugovora o koncesiji (8+1 godina), jer je Faza istraživanja takođe prethodno produžena za godinu dana. Ovo pod pretpostavkom da koncesionar iskoristiti svoje pravo da, shodno čl. 7.6 i 9.4 Ugovora o koncesiji, Obavezni radni program za drugi Period istraživanja realizuje u periodu od četiri (4) godine, računajući od dana završetka prvog Perioda istraživanja.

Opravljanost zahtjeva za produženje

Uticaj pandemije virusa COVID-19 ima velike negativne uticaje na globalnu industriju istraživanja i proizvodnje ugljovodonika. Naime, uslijed mjera na sprečavanju širenja virusa koje su preduzimale države na globalnom nivou, došlo je do onemogućavanja mobilnosti specijalizovane radne snage širom svijeta, kao i smanjenja transportnih opcija i njihove komplikovanosti, što je značajno uticalo na izvođenje upstream operacija u svim djelovima svijeta. U pojedinim državama uvedene su stroge karantinske mjere, tako da su postojali slučajevi u kojima je bio onemogućen i kancelarijski rad.

Usled sprovođenja mjera za sprečavanje širenja pandemije virusa COVID-19 u većini zemalja svijeta u kojima se izvode aktivnosti istraživanja i proizvodnje ugljovodonika je došlo do odlaganja ili u pojedinim slučajevima i do potpunog otkazivanja prethodno ugovorenih i odobrenih projekata iz oblasti istraživanja i proizvodnje ugljovodonika. Prethodno navedeno se u najvećoj mjeri odnosilo na projekte koji su se nalazili u fazi istraživanja, iz razloga komplikovanosti sprovođenja operacija istraživanja koje zahtijevaju značajnu radnu snagu i s tim povezanu logistiku, neizvjesnosti utvđivanja komercijalnih rezervi ugljovodonika, visokih troškova koje ove aktivnosti nose, kao i povezanih rizika.

Aktivnosti država na spriječavanju širenja virusa COVID-19, odnosno efekti širenja virusa i dalje traju, tako da je u ovom trenutku nije moguće pretpostaviti vrijeme trajanja i intezitet uticaja virusa na operacije istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u svijetu.

Shodno članu 9.2 b) Ugovora o koncesiji, koncesionar je dužan da izradi puni komplet geofizičkih i geoloških studija, koje između ostalog sadrže i ekonomsku analizu koja treba da služi kao osnov za ulazak u sljedeću fazu - drugi Period istraživanja ili odustajanje od projekta.

Na osnovu geoloških i geofizičkih studija, odnosno ekonomskih analiza, koncesionar treba da utvrdi da li na površini dodijeljenoj ugovorom o koncesiji postoje potencijalna komercijalna ležišta ugljovodonika, kao i da li se ekonomski isplati bušiti istražne bušotine i razviti ležište u smislu proizvodnje ugljovodonika. Ove odluke je teško donijeti pogotovo ako se radi o ležištima čije su procijenjene rezerve na granici da budu ekonomski isplative za proizvodnju. Dalje, izrada ekonomskih analiza je naročito otežana u periodima poremećaja industrije, koja je trenutno na djelu.

U skladu sa članom 9.4 Ugovora o koncesiji, koncesionar je dužan da u toku drugog Perioda istraživanja od četiri (4) godine, računajući od završetka prvog Perioda istraživanja, ako se odluči da realizuje isti, izvrši sledeći Obavezni radni program:

- a) izradi geofizičke i geološke studije koje su neophodne za realizaciju bušenja obavezne bušotine;
- b) bušenje 1 (jedne) obavezne bušotine i 1 (jedne) opcione bušotine, koje bi se bušile sa ciljem da se dođe do plio-pleistocenskog prospekta na dubini od najmanje 2.800 metara.

S obzirom na trenutno trajanje Prvog perioda istraživanja, odluku o ulasku u drugi Period istraživanja koncesionar je dužan da donese do 15. januara 2021. godine, tako da je teško očekivati da će koncesionar biti u stanju da do navedenog roka donese odluku zasnovanu na postojećim parametrima koji odstupaju od uobičajenih uslova u industriji istraživanja i proizvodnje nafte i gasa.

Imajući u vidu navedeno, uticaj pandemije virusa COVID–19 se može smatrati za događaj koji se nije mogao predvidjeti, izbjeći ili otkloniti, odnosno koji je bio van razumne i predvidljive kontrole koncesionara, a zbog kojeg je koncesionar došao u situaciju da traži produženje prvog Perioda istraživanja.

Predlog zaključaka:

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od ____ 2020. godine razmotrila i usvojila Informaciju o zahtjevu Energean Montenegro Limited, Kipar, za produženje prvog Perioda istraživanja iz Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika u podmorju Crne Gore za blokove 4219-26 i 4218-30
2. Vlada Crne Gore odobrava produženje prvog Perioda istraživanja i Faze istraživanja iz Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika u podmorju Crne Gore za blokove 4219-26 i 4218-30, za period od godinu dana, do 15. marta 2022. godine.